

*Cartilago scapulae
pule sinum
fre
quenter
augēs.*

ligamenta, quæ in secundo libro unâ cum musculis prosequemur, & quosdâ scapulae processus, quos articulum à luxationibus prohibere tum audies, ubi illos quoque iam in sermonis contextu pertractabimus) cartilagineam quandam ligamenti substantiam compotem in hoc sinu crebro effingit, quæ sinum auget, profundiorēq; efficit, nimiamq; luxandi promptitudinem multum corrigit, parum interim laxissimos differētesq; brachij motus, quibus maxime indigemus, præpediens. In ambitu enim huius sinus ea cartilago ponitur, scapulae interim, neque etiam humero connata, sed tantum ligamenti articulum in orbem amplexantibus adnexa. Huius cartilaginis externa sedes crassa est, sensimq; ad sinus centrum ducta gracilescit, ac multo ante centrum desinit: quasi quis sinum in ambitu anulo augetet, cuius orbis instar trianguli esset contusus: & istius trianguli externum latus, anteriorem articuli ambitum respiceret: inferius uero latus sinui incumberet: superius autem humeri caput spectaret. adeo ut duo anguli ambitum articuli contingerent, tertius interim sinus centrum spectaret. Cæterum hanc Naturæ industriam spectatu iucundissimā, etiam si hominis corpus ad manū non sit, in quadrupedum & auium genibus promptè intueberis, quum pari quoque artificio hic tribia ossis sinus perpetuò augeantur. Huius itaq; cartilaginis quotiescunque reperitur, beneficio, sinus scapulae profundior euadit, & interim cartilago impetui compressionisq; ossium facile cedit, laxum huius articuli motum minime cohibēs. Processus uero quibus præsentī articulo Natura prospexit, duo censentur: quorum alter¹ superior est, summusq; humerus nobis uocabitur, atque mox à scapulae² spina pronasce docebatur. alter uero est interior ac minor, qui³ amplā radice ex superiori sede ceruicis scapulae principium ducit, & hinc ut cunq; latus antrosum fertur, anteriori articuli parti uersus superiora magis oppositus. Inferior huius processus pars exacte laevis est, ac instar antiquæ Græcorū literæ C cauus, ob idq; etiam *στυμφοδής* appellatus. Alij uero à quadam imagine, quam obtinet cum altera anchoræ parte, quæ terræ infigitur, *ἀγκυροειδής* hunc processum uocant. Nonnulli rursus, quod corniculæ rostri modo inclinatur, *κορυνοειδής* appellauerunt. Atque hæc nomina Galeni interpretes subinde luserunt, ad hoc etiam opitulante Galeno, sibi in nominibus hic parum constanti, quum is enim alibi penè semper hunc processum *ἀγκυροειδής* uocat, in decimo tertio tamen de Partium usu, eo nomine illum scapulae processum donauit, quem summum humerum uocamus. Verum huius processus nominum mentio, postmodum necessariò incidet. nunc autem quod de interiori processu adhuc enarrandum superest, percurramus. Inferna itaque sede is laevis est, in superiori autē parte asper & inæqualis, in elatissima enim sui principij sede crassior uisitur, & inæquali tubere prominet, cui clauicula ferè incumbit ac innititur, ualideq; alligatur. In apice uero, ubi appendicem exigit, etiam asper est, ut aptius⁴ internum anterioris cubitum flectentium musculi caput ab ipso exoriretur, & ligamentum humeri articulo peculiare hinc principium obtineret. Inter apicem uero & tuberculum, quo clauicula penè suffulcitur, hæc superior processus sedes etiam aspera existit, quò scilicet⁵ ligamentum educeretur, hinc ad superiorem scapulae processum pertitens. Quemadmodum uero hæc superior processus sedes in hoc aspera est, ut opportune ligamēta illa & hoc musculi caput produceret: ita quoq; scapulae ceruix orbicularim foraminula quædam non peruia commonstrat, ex quibus commoda ualidorum huius articuli ligamentorum pendet origo.

*Anterior seu
cofius proxi
ma scapulae
des.*

Nunc tempestiuum quoque erit, alterum scapulae processum sermone persequi: cuius naturam optimè inueniemus, anteriorem posterioremq; scapulae sedes non oscitanter spectantes. Scapula itaque⁶ anteriori sede sima cauaq; est, ut commodè costarū conuexis responderet, ac super ipsas stabilita debite moueatur. deinde etiam, ut opportuna hic sedes aptaretur⁷ muscululo, qui totam anteriorem scapulae sedem implens, intrò antrosumq; brachium circumuertit. Cuius hæc scapulae sedes laevis quidem est, sed non omni ex parte æqualis. nam iuxta inferiorem ipsius sedem⁸ tubercula quædā exigit, modicè instar obliquois lineæ extuberantia, quæ quodammodo sinus constituunt, ac si thoracis costæ, quibus scapula hac sede incumbit, temporis successu in scapula comprimerentur, ipsaq; scapula illarū effigiem cedendo assumeret. Hi enim sinus tuberaq; in senibus apparent magis, quam aut in pueris, aut iuuenibus, quibus omniā minus conspicuè protuberant, excrescuntq;. Ad hæc, scapulae anterior sedes⁹ ad radicem elatioris anguli basis scapulae nonnihil protuberat, aptamq; regionem efficit, cui¹⁰ alter scapulā attollentium musculorum ualide insertatur. Præterea scapulae anterior sedes quā summi humeri radici scapulae uel spinæ respōdet, insignius quā alibi excauatur, non secus quā si Natura quum scapulae spinam fingeret, caua scapulae partē in posteriora extraxisset, ac ita ipsius cauitatem auxisset: quemadmodū in fistilibus uasis, & ijs quoq; que ex massa uel cera parantur, indies fieri cernimus. Quando enim ollæ ansam externa ipsius sedelocatam conspiciamus, plerunq; caua ollæ pars ansæ respondēs, sinuata magis, ac ueluti ab ansa extrorsum tracta cernitur, idq; in illis sedibus

sedibus potissimum obseruatur, ubi crassiores ansæ partes consistunt. Vnde etiam illæ scapulae cauitatis sedes insignius impressæ cauatæq; conspiciuntur, quæ extremis spinæ respondent, mox enim spinam in tota ipsius exortus sede ad extrema impensius crassam, quā in medio ductu, uideri audies. Inter reliquas interim scapulae cauitatis sedes, ea maxime caua se exhibet, quæ iuxta scapulae ceruicem existit, præter id enim quod in posteriora à scapulae spina, extracta colligitur, hic etiam scapulae¹¹ collum impensè crassum & introrsum protuberans, hanc cauitatem insigniter auget: quemadmodum & inferior scapulae costa, quæ quum crassa sit, huius quoque sedis cauitatem profundiorē reddit. Posterior scapulae sedes insigni¹² processu, ueluti spina, adornata, si obiter uideatur, gibba est, quod hanc figuram iniurijs citra noxam fere disaccommodatiorem esse Natura haud ignorauerit. Verum si pressius hoc scapulae gibbum contemplerur, duæ in ipso sedes cauitatesq; nobis occurrent, musculis suscipiendis aptissimæ. Vna enim sub scapulae spina inter spinæ inferiorē sedem, & extuberantiore crassiorēq; inferioris scapulae costæ partem consistit. Altera uero inter superiorem scapulae spinæ sedem, & superiorem scapulae costam habetur. Atq; hanc quidem¹³ musculus occupat, quem brachium circumducentiū tertium statuemus. Inferior cauitas¹⁴ musculo oppletur, qui brachii circumuertiū secundus numerabitur. Porro etsi hæc externa posterior uel scapulae sedes, cum scapulae spinæ, tum ipsius costarum gratia, duas has cauitates ostendat, nihilominus uniuerfa (quoniam extuberare cernitur) scapulae dorsum à ueteribus nuncupata est, similitudinem à uero hominis dorso sumentibus. Processum autem qui ab hoc scapulae dorso enascitur, spinam uocant, ad uertebrarum posteriorum processum siue spinarum imaginem, quæ quum ueteribus rectissime sint instituta, ab his nominibus nunquam ne latum quidem unguem declinaturus, externam scapulae sedem Dorsum nuncupabo: summi uero humeri radice, Spinam scapulae. Dicitur autem mihi summus humerus, quod ueteribus *ἀγκυροειδής* nuncupabatur: quamquam non adeo promptum sit diuinare, quid quisq; hac uoce intellexerit, neque etiam uel diui Hippocratis causa nomen id negligendum uenit, aut etiam de ipso obiter statuen dū est, si modo à Syropis & Iulepis interdū animum auocantes, diuina Hippocratis de ossium fracturis & luxationibus, idq; genus malis oracula, etiam ad nos pertinere duxerimus. Quare etiam non ab re fuerit, scapulae spinam summumq; humerum, uti nobis uisum erit describere, atque tunc demum Hippocratis & Galeni sententiam sermone adijcere. Ex tota igitur propemodū amplitudine dorfi scapulae¹⁵ ualidus crassusq; enascitur processus, non quidem è dorfi longitudinis medio, uerū non procul à superiori ipsius sede. Processus iste (qui scapulae spina est) sensim magis magisque augetur, ac tandem à scapulae dorso iuxta scapulae ceruicem abscedēs, teresq; quodammodo apparēs, modicè antrosum fertur, insigniter supra scapulae cū humero articuli¹⁶ laetescēs, & ampla donatus appendice, quæ in pueris pluribus ossiculis cōformatur, cartilaginis interuentu coalescētibus. Huius processus pars omnis anterior, & posterior, & humilior, leuissimimēq; aspera cernitur: superior autē ipsius sedes neutiquā laevis est, sed rudis, & foraminulis quibusdā non peruijs decorata. idq; potissimū in superiori sui appendicis sede, & ubi non procul à scapulae basi, processus iste crassior apparet, ac subinde appendicē quoq; nascitur. Neq; hæc sanè frustra machinatur Natura, musculorum enim gratia has molitur asperitates, quibus¹⁷ maximè scapulā sursum ducens musculus implantatur. Dein processus iste ijs quibus dixi locis asperior ideo euasit, quod musculus ille latiore ualidioreq; insertionem inibi tentat. Quinetiam hæc asperitas, principium præbet¹⁸ dignissimo brachium mouenti musculo: quem, quod brachij cum scapula articulum eleganter integit, *ἐπαιχιδία* dissectionum periti uocant. In anteriori processus sede¹⁹ sinus adeo leuiter & superficialitē in sculpitur, ut num capitulum, num sinus sit, ægrè diiudices. Huic sinui modicè prominēs clauicula²⁰ tuberculū articulatur, ualidisimimēq; ligamētis cōstringitur. Interueniēte hinc plerunq; peculiari cartilagine, illi prorsus simili quam in maxillæ inferioris cum superiori articulis obseruari retulimus. quæ scilicet utrinq; quā ossa spectat, laevis & lubrica sit, & tantū ligamenti articulum continentibus affirmata & continua. Disti modo processus pars, quæ à scapulae dorso enascitur, ac (ut sic dicam) dorso proxima est, Spina opportune nominatur, quæ etiā in canibus, ouibus & equis cernitur. Pars autē quæ à scapula antrosum uersus exteriora abscedit, ac sensim dilatescit, inq; solis hominibus, simijs, sciuris, et si quod aliud animal clauicula donatur, obseruari potest, summum humerum appellabimus: id nomen à Græcis mutuantes, qui procul dubio brachij ossis cum scapulis articulum *ἀγκυροειδής* nuncuparunt. ac proinde *ἀγκυροειδής* hanc processus partem uocant, quod articuli superiorem cōstituāt sedem, ac ueluti illius tutissimū habeatur propugnaculum. Atque ita sanè ab Hippocrate perpetuò accipitur, cum alias sapius, tum præcipuè quando humerum (quem ipse *ἀγκυροειδής* uocat) nequaquam ad superiora (impediēte nimirum

*Posterior sca
pulae sedes, seu
dorsum.*

*Summus hu
merus seu an
gulus cuius
dam
diligens insti
tuenda est de
scriptio.*

*Peculiaris
cartilago cla
uiculae cū su
periori sca
pulae processu
articuli.*

